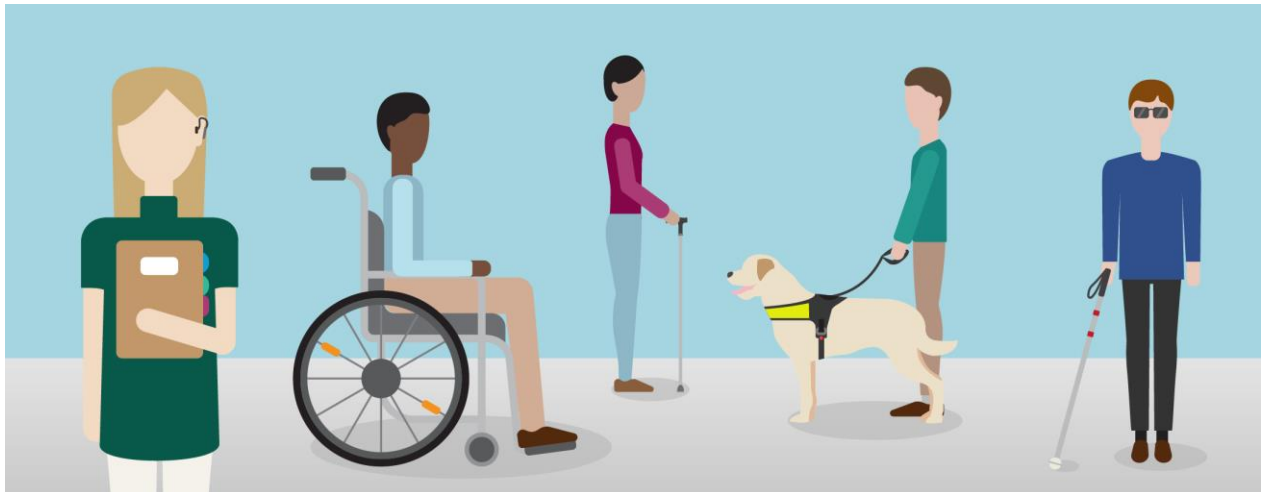

2022-2025

‘Lokale Inclusie Agenda’

Ter bevordering van de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in de gemeente Terneuzen

Inhoudsopgave

Voorwoord	blz. 3
Inleiding	blz. 4
1. Wettelijk kader	blz. 6
1.1 VN-Verdrag Handicap	
1.2 samenhang met andere wetten in het sociaal domein	
2 Uitgangspunten van de inclusie agenda	
t.b.v. implementatie van het VN-Verdrag Handicap	blz. 8
2.1 Thema's en onderwerpen	
2.2 Thema's en onderwerpen toegelicht	
2.3 Onderwerpen die altijd van belang zijn	
3 Actieplan	blz. 11
4 Financiële paragraaf	blz. 22
5 Slot	blz. 24

Voorwoord

Op 16 april 2019 besloten we aan de slag te gaan met de implementatie van het VN-Verdrag Handicap. Dit deden we door in te stemmen met de inclusie agenda. De implementatie van het VN-Verdrag handicap is omvangrijk. We kozen daarom in 2019 voor een pragmatische aanpak. De basis op orde voor onze inwoners met een fysieke beperking was één van de belangrijkste uitgangspunten. Hier zijn we voortvarend mee aan de slag gegaan. We startten met het op orde maken van de fysieke toegankelijkheid van onze gemeentelijke gebouwen. Daarnaast maakten we een start met het creëren van bewustwording in onze gemeente door met ondernemers in gesprek te gaan.

Helaas zorgde de corona pandemie voor vertraging. De wereld kwam stil te liggen en dus ook onze planning. (Horeca) Ondernemers moesten hun pand sluiten. Logisch dus dat fysieke toegankelijkheid bij hen niet hoog op de prioriteitenlijst stond. De bewustwordingsacties die we samen met o.a. de stichting gehandicaptenbeleid gemeente Terneuzen planden konden niet door gaan. Daarnaast zorgde de corona pandemie ook vertraging bij de aanbesteding ten aanzien van het aanpassen van de gemeentelijke gebouwen. We kregen te maken met andere prioriteiten.

In deze periode hebben we, ondanks alles, niet stil gestaan. Inmiddels is de aanbesteding afgerond en is er een begin gemaakt aan het aanpassen van onze gebouwen. We verwachten dit in 2021 nog af te ronden. De tijd die we kregen konden we benutten om goed na te gaan waar de prioriteiten in de gemeente Terneuzen liggen op het gebied van het VN-Verdrag Handicap. Er is nog genoeg te doen. Bij ongeveer 1 op de 10 mensen in Nederland heeft een beperking nog steeds invloed op het dagelijks leven.

Tijdens de corona pandemie kwam duidelijk naar voren dat de meldingen rondom discriminatie stegen. Juist tijdens de "lockdown" zijn er meer meldingen gemaakt. Ook meldingen gerelateerd aan een beperking. Denk hierbij aan informatie voorziening over de corona maatregelen. Deze waren en zijn lang niet voor iedereen goed te volgen. Deze onderwerpen raken elkaar allemaal, het betreft inclusie. Iedereen moet kunnen meedoen in onze samenleving.

We koppelen het VN-Verdrag Handicap aan het deltaplan Antidiscriminatie vanwege de raakvlakken. Tevens is inclusie een belangrijk hoofdpunt in ons beleidsplan Sociaal Domein. In deze nota gaan we in op de belangrijkste speerpunten voor het VN-Verdrag Handicap voor komende jaren. We houden hierbij rekening met haalbare en realistische doelen.

De boodschap mag duidelijk zijn: iedereen moet kunnen meedoen in onze samenleving! Met deze inclusie agenda streven we naar een aangename leefomgeving voor iedereen. Een omgeving waar iedereen, binnen zijn of haar mogelijkheden en op zijn/haar eigen manier, kan participeren en bijdragen in de Terneuzense samenleving. Een omgeving waar iedereen kan zijn wie hij/zij wil zijn.

Wethouder Jurgen Vervaet

Inleiding

Op 14 juli 2016 is het VN-Verdrag voor de rechten van personen met een handicap (hierna: het VN-Verdrag), aangenomen in Nederland. Een belangrijke stap in de opdracht om ervoor te zorgen dat iedereen kan mee doen. In dit plan, “de inclusie agenda”, leggen we uit hoe we als gemeente het Verdrag op lokaal niveau uitvoeren. Dit doen we op het gebied van fysieke toegankelijkheid, welzijn, cultuur, onderwijs en sport. In 2019 brachten we de eerste actiepunten naar aanleiding van de inclusie agenda 2019-2022 in uitvoering. We blikken kort terug op deze actiepunten en kijken vervolgens naar de actiepunten voor 2022-2025.

Het VN-Verdrag is een mensenrechtenverdrag. Het Verdrag beschrijft de gelijke rechten en gelijke behandeling van mensen met een beperking of mensen met een chronische ziekte. Om dit te realiseren moet de toegankelijkheid van werk, onderwijs, wonen, openbaar vervoer, dienstverlening en de openbare ruimte in de gemeente Terneuzen verbeteren. Al sinds 2017 stemmen we af met ervaringsdeskundigen uit de gemeente Terneuzen. Sinds 2019 doen we dat ook op Zeeuws-Vlaams niveau om zo het gewenste resultaat te boeken.

Op basis van deze overlegstructuur is in 2019 de eerste inclusie agenda tot stand gekomen. Een inclusie agenda met een belangrijk streven: Terneuzen voor iedereen toegankelijk. Als eerste stap pasten we een groot deel van de openbare gemeentelijke gebouwen aan. Dit waren de actiepunten in de inclusie agenda 2019-2022:

- a. Bewustwording
- b. Fysieke toegankelijkheid van openbare gemeentelijke gebouwen
- c. Fysieke toegankelijkheid van bushaltes en de openbare ruimte
- d. Fysieke toegankelijkheid van nieuwe gebouwen
- e. Toegankelijkheid van informatievoorziening
- f. Toegankelijke evenementen
- g. Toegankelijke stembureaus

Het lijkt misschien nog niet gelijk zichtbaar maar het VN-Verdrag Handicap dringt langzaam aan steeds meer door in onze Samenleving. Afgelopen jaren zijn er een aantal successen geboekt, deze delen we graag.

Inmiddels zijn in 2020 en 2021 de bushaltes en belangrijke openbare gebouwen in de gemeente Terneuzen aangepast aan de toegankelijkheid eisen.

Er gebeurde veel op het gebied van informatie en communicatie (informatievoorziening). Ook gingen we aan de slag met nieuwe uitgangspunten voor het bouwbesluit. Daarnaast pasten we het evenementenbeleid aan. Hierin staat dat men bij het organiseren van evenementen te allen tijde rekening moet houden met het VN-Verdrag Handicap.

Ook op het gebied van informatie voorziening maken we stappen. De website van de gemeente voldeed in 2020 al aan 39 van de 50 eisen voor digitale toegankelijkheid. De website van de Vliegende Vaart scoort in 2021 nog hoger op de digitale toegankelijkheid eisen. Van de 50 criteria voldoet de site er inmiddels aan 47.

Een ander belangrijk succes is het aanpassen van de gemeentelijke gebouwen. Dit deden we samen met bureau “Ongehinderd” en ervaringsdeskundigen. De verwachting is dat een groot deel van de gebouwen eind 2021 is aangepast aan de toegankelijkheid eisen.

Helaas zijn er ook tegenvallers. Door de Coronapandemie lagen een aantal actiepunten stil. Hierdoor liepen we vertraging op bij het aanpassen van de gebouwen bijvoorbeeld. Door herkeuringen die plaatsvonden duurde de aanbesteding langer dan verwacht. Bovendien beïnvloedde dit de snelheid waarmee de gebouwen zijn aangepast. Rondom het aanpassen van

de gebouwen zijn er nog een aantal zaken te realiseren. Dit maakt dat een deel van de uitvoering later dan gepland plaats zal moeten vinden. In deze inclusie agenda komen we hierop terug.

De actiepunten rondom de bewustwording actie voerden we afgelopen jaren niet uit vanwege de corona pandemie. Het sluiten van de horeca en winkels maakte dat de we de actiepunten niet uit konden voeren. Bovendien behoren onze inwoners met een beperking over het algemeen tot een risicogroep. Dit maakte dat de (fysieke) samenwerking stil kwam te liggen. De focus bij de horeca en andere ondernemers lag bovendien niet bij investeren in toegankelijkheid.

In 2022 kijken we vooruit. We maken nieuwe plannen om het VN-Verdrag Handicap verder te implementeren. De actiepunten en uitgangspunten van deze inclusie agenda komen voort uit de uitgangspunten van het beleidsplan sociaal domein. We beschrijven de onderwerpen die we de komende jaren prioriteit geven en uitwerken. Hierbij geven we ook het tijdpad en eventuele kosten aan.

Dit beleidsplan is de basis voor alle activiteiten in de Terneuzense Samenleving. We willen dat iedereen meedoet: iedereen aan boord in Terneuzen!

Alle uitvoeringsplannen stemmen we af met ervaringsdeskundigen: "Nothing about us, without us". "Niets over ons, maar met ons", is een belangrijke uitspraak binnen het VN-Verdrag Handicap.

1. Wettelijk kader

1.1 Het VN-Verdrag Handicap

Het wettelijk kader voor de inclusie agenda bestaat uit verschillende wetten. Het VN-Verdrag Handicap is de belangrijkste. Dit Verdrag stelt het verplicht dat overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties actiepunten benoemen om het VN-verdrag Handicap in de praktijk te verwezenlijken.

Het doel van het Verdrag is een gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking in de maatschappij. Dit is van toepassing op alle soorten handicaps die mensen kunnen beperken in het meedoen in de samenleving. Het bevorderen van inclusie en participatie van mensen met een handicap staat centraal. Zo komen we tot een samenleving waarbij iedereen kan meedoen.

De Tweede kamer nam bij de ratificatie van het VN-Verdrag een aanvullend voorstel aan. Hierin staat dat gemeenten een integraal plan moeten maken voor de lokale uitvoering van het VN-Verdrag Handicap. Daarom beschrijven we in deze “inclusie agenda” met welke actiepunten de gemeente Terneuzen de komende periode aan de slag gaat. De actiepunten voeren we uit binnen alle redelijkheid en geleidelijkheid.

De implementatie van het Verdrag en het opstellen van een inclusie agenda is gebaseerd op een aantal randvoorwaarden:

1. Deze inclusie agenda is gericht op langdurige inzet waarbij prioritering wordt aangebracht. De fysieke toegankelijkheid en bereikbaarheid van openbare ruimten en gebouwen stelden wij in 2019 voorop.
2. De implementatie verloopt geleidelijk.
3. Gezamenlijkheid: integraal werken en het zoeken naar verbinding is belangrijk.
4. Betrokkenheid van ervaringsdeskundigen: ‘niets over ons, zonder ons’.

1.2. Samenhang met andere wetten in het sociaal domein en daarbuiten

Het VN-Verdrag hangt samen met een aantal andere wetten binnen het sociaal domein. Door de invoering van het VN-Verdrag Handicap zijn een aantal wetten gewijzigd.

De Wmo, de Participatiewet, de Jeugdwet en de wet op passend onderwijs

Op 28 april 2014 nam de Tweede Kamer de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning aan. De wet trad op 1 januari 2015 in werking en heet sindsdien Wmo2015. De uitgangspunten van de Wmo 2015 beschrijven we in het beleidsplan Sociaal Domein. Hierin beschrijven we lokale inspanningen op het gebied van de Participatiewet, de Jeugdwet, De Wet op passend onderwijs. Één van de belangrijkste uitgangspunten is meedoen naar vermogen. In de Participatiewet, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning staat dat gemeenten uitvoering moeten geven aan het verdrag. Bijvoorbeeld door het vaststellen van een periodiek plan. Gemeenten kunnen aansluiten op activiteiten die al binnen en buiten het sociale domein plaatsvinden.

Het beleidsplan Sociaal Domein

In het beleidsplan sociaal domein hebben we als uitgangspunt dat iedereen in onze samenleving moet kunnen mee doen. We zetten in op een goede basis voor iedereen en richten ons op bestaanszekerheid, kansgelijkheid en positieve gezondheid. Dit wil zeggen dat we werken aan vitale kernen. In vitale kernen kunnen mensen oud worden. We zetten ons o.a. in voor (meer) levensloop woningen waar mensen vitaal oud kunnen worden. Andere belangrijke thema's zijn mobiliteit en toegankelijke voorzieningen.

Hiermee zeggen we dat mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking gelijkwaardig moeten kunnen meedoen in de maatschappij. De gemeente is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van overheidsgebouwen, diensten en de openbare ruimte. Het ondersteunen van mensen om zo lang mogelijk zelfredzaam te zijn en deel te nemen aan de samenleving begint bij het toegankelijk maken van de samenleving: de basis op orde. Zorgen voor de toegankelijkheid van publieke gebouwen, publieke dienstverlening ofwel algemene voorzieningen en de openbare ruimte is hier een belangrijk onderdeel van.

De Omgevingswet

In de Omgevingswet bijvoorbeeld staat betrokkenheid van burgers centraal. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van het VN-Verdrag: 'niets over ons, zonder ons'.

Discriminatie

Een andere relevante wet waar het VN-Verdrag Handicap raakvlakken mee heeft is Wet gemeentelijke antidiscriminatie voorziening. Het Antidiscriminatie Bureau Zeeland houdt op dit moment alle klachten en registraties rondom discriminatie bij. Dit doen zij voor de dertien Zeeuwse gemeenten. Meedoen en dus inclusie is een belangrijk thema bij het antidiscriminatie bureau. Mensen met een handicap, omwille van ontoegankelijkheid op verschillende vlakken, kunnen zich gediscrimineerd voelen. We maken daarom ook in de inclusie agenda een koppeling met de lokale aanpak antidiscriminatie (Het Zeeuws deltaplan tegen discriminatie omgevormd naar lokale uitgangspunten).

Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)

De Wgbh/cz is sinds 14 juni 2016 uitgebreid met de sector goederen en diensten. Dit betekent dat iemand met een handicap bij een aanbieder van goederen en diensten kan vragen om een aanpassing. De aanbieder moet deze aanpassing bieden, tenzij deze voor een aanbieder een onevenredige belasting vormt.

Voorbeelden:

- Als iemand in een rolstoel een brood wil kopen bij een bakker met een hoge drempel, kan hij vragen aan de bakker hem over de drempel te helpen
- Iemand met een visuele beperking kan vragen productinformatie voor te lezen
- Iemand met dyslexie kan vragen om meer tijd bij het maken van een toets

De Wgbh/cz is ervoor bedoeld om discriminatie op grond van handicap tegen te gaan. Deze wet is van toepassing op een aantal sectoren:

- Arbeid
- basisonderwijs (voortgezet onderwijs, praktijk onderwijs,
- middelbaar beroepsonderwijs,
- hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs),
- wonen,
- openbaar vervoer en
- goederen en diensten

In artikel 2 van de Wgbh/cz is, voor degene tot wie het verbod van onderscheid richt, de verplichting opgenomen om naar gelang de behoefte doeltreffende aanpassingen te verrichten, tenzij deze voor hem een onevenredige belasting vormen. Dit geldt binnen alle genoemde sectoren.

Kieswet

In de Kieswet staat dat Burgemeester en Wethouders ervoor moeten zorgen dat alle stemlokalen zo zijn ingericht dat mensen met een lichamelijke beperking zoveel mogelijk zelfstandig hun stem kunnen uitbrengen. Voldoet een gemeente hier niet aan, dan wordt dit besproken met de gemeenteraad.

Toegankelijk bouwen in het Actieplan Bouw

In 2019 voerde het kabinet het Actieplan Bouw. Dit is gezamenlijk met de bouwsector cliënt organisaties en mensen met een beperking opgezet om de toegankelijkheid van gebouwen (waaronder woningen) voor mensen met een beperking te verbeteren. Er zijn eenduidige richtlijnen voor toegankelijk (ver)bouwen, met het doel om concrete handvatten te bieden voor de vraag wanneer gebouwen voldoende toegankelijk zijn en welke maatregelen daartoe genomen kunnen worden. De regering onderzoekt of knelpunten in de praktijk leiden tot aanvullende eisen in het bouwbesluit. Een kwetsbaar punt in het actieplan is dat het gaat om vrijwillige afspraken. De partijen aan tafel zijn van goede wil maar of dat in de praktijk voldoende is, moet blijken.

Aan het begin van deze inclusie agenda blikten we een terug op de uitgevoerde acties van afgelopen jaren. In hoofdstuk 2 brengen we in kaart waar we de komende periode aan willen werken op het gebied van toegankelijkheid en inclusie. We kijken verder dan enkel de fysieke toegankelijkheid van onze gemeente.

Besluit digitale toegankelijkheid overheid

Op 1 juli 2018 trad het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid in werking. Het Besluit verplicht overheidsinstanties om vanaf 23 september 2020 digitale informatie en diensten aantoonbaar digitaal toegankelijk te maken voor mensen met een functiebeperking. Dit betekent dat onze websites en Apps moeten voldoen aan bepaalde toegankelijkheid eisen. We moeten toegankelijkheid verklaringen op de website zetten. Daarin moeten we laten weten voor welk deel we voldoen aan die eisen.

2. Uitgangspunten van de inclusie agenda t.b.v. implementatie van het VN-Verdrag Handicap

2.1 Thema's en uitgangspunten van het VN-Verdrag Handicap

Het VN-Verdrag heeft als doel dat Nederland toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. De samenleving zorgt ervoor dat de achterstanden die mensen met een beperking ervaren om volwaardig mee te kunnen doen, worden weggenomen. Voor de gemeente Terneuzen stellen we daarom een aantal thema's waar we de komende periode aan de slag gaan. We sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande acties en werken we waar nodig de uitgangspunten die we voor het jaar 2019-2021 opstelden, verder uit.

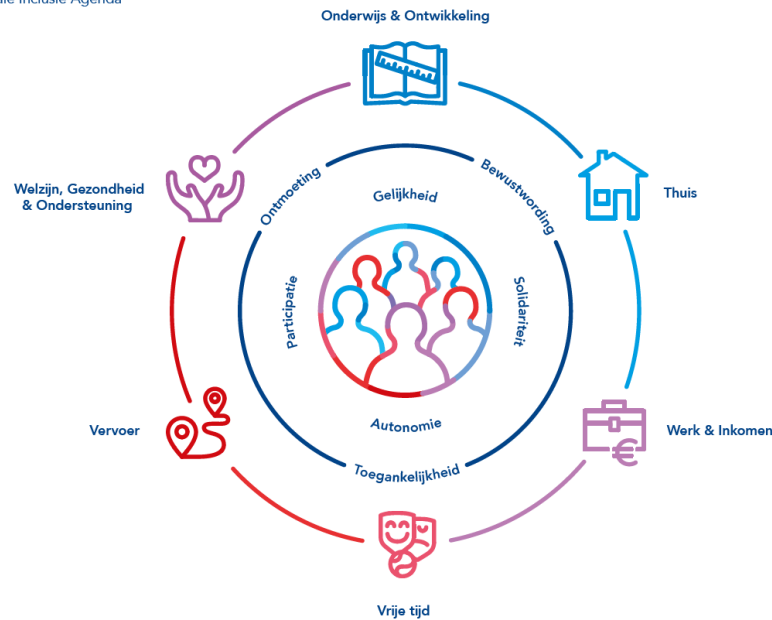
Voor de uitwerking van de lokale inclusie agenda 2022-2025 gebruiken we de index lokale inclusie agenda van de VNG. We gaan uit van de volgende thema's en sluiten hier zo goed als mogelijk bij aan:

- Onderwijs en Ontwikkeling
- Thuis
- Werk en Inkomen
- Vrije Tijd
- Vervoer
- Welzijn, gezondheid en ondersteuning

- Toegankelijkheid
- Veiligheid
- Beleidsvorming
- Niets over ons, zonder ons
- Informatie en communicatie
- Bewustwording

Index Lokale Inclusie Agenda

**Iedereen
DOET MEE!**

Het uitgangspunt is het middelste icoon: iedereen doet mee. Het plaatje staat voor de mensen om wie het gaat: mensen mét en zónder beperking. Mensen met een zichtbare beperking, mensen met een niet zichtbare beperking en mensen zonder beperking.

Gelijkheid, solidariteit, autonomie en participatie zijn de uitgangspunten. Deze uitgangspunten gebruiken we om te toetsen of het beleid voldoet. Gaat het uit van gelijke rechten? Draagt het bij aan de autonomie van mensen met een beperking? Laat het zien dat we in de gemeente uitgaan van solidariteit? Kan echt iedereen deelnemen?

Een inclusieve samenleving heeft betrekking op verschillende aspecten van het leven van inwoners. We onderscheiden zes levensdomeinen die voor iedereen van belang zijn: onderwijs en ontwikkeling, welzijn, gezondheid en ondersteuning, vervoer, vrije tijd, werk en inkomen en thuis.

2.2 Thema's en uitgangspunten toegelicht

Onderwijs en ontwikkeling

Op het gebied van onderwijs en de rol van de gemeente denkt men in eerste instantie vaak aan huisvesting. De gemeente heeft de taak om te werken aan de verbetering van de algehele toegankelijkheid van onderwijsgebouwen. Niet alleen fysieke toegankelijkheid speelt hierbij een rol. Ook op het gebied van onder andere voorschool, lesmateriaal en begeleiding van school naar werk is specifieke aandacht nodig voor leerlingen met een beperking.

We houden rekening met verschillende sub onderwerpen binnen het thema Onderwijs en ontwikkeling namelijk: inclusief onderwijs, toegankelijke schoolgebouwen, leven lang ontwikkeling, voorschool en veilig naar school.

Thuis

Hierbij gaat het over het creëren van een thuis waarbij de woning is ingericht naar de wens en bruikbaarheid van de bewoner. Het kan zijn dat daarvoor fysieke aanpassingen of begeleiding nodig zijn. Prettig wonen kan ook te maken hebben met de bereikbaarheid en de directe omgeving van de woning.

We maken bij dit onderwerp gebruik van de sub onderwerpen: woningaanbod, zelfstandig wonen, omgeving en locatie, eigen regie en veiligheid en ondersteuning. Ondersteuning kan in verschillende vormen plaatsvinden. Bijvoorbeeld door het bieden van begeleiding maar ondersteuning kan ook betekenen dat er woningaanpassingen nodig zijn.

Werk en Inkomen

Het hebben van werk of bijvoorbeeld een zinvolle dagbesteding kan het gevoel van maatschappelijke betekenis vergroten. Dit geldt voor personen mét en zónder beperking. Werken zorgt onder andere voor zelfstandigheid: een eigen huishouden kunnen voeren en financiële zelfstandigheid.

Bij dit thema houden we rekening met de sub onderwerpen: begeleiding naar werk, aangepast werk, besteedbaar inkomen, een duurzame baan, maatschappelijk rendement en een toegankelijke werkplek.

Vrije tijd

Kunnen doen wat je leuk vindt is belangrijk. Inwoners hechten waarde aan het doen van allerlei activiteiten. Mensen met een beperking moeten toegankelijk kunnen winkelen, een restaurant kunnen bezoeken, spelen en sporten, deelnemen aan culturele activiteiten.

Vervoer

Goed toegankelijk vervoer is belangrijk voor een inclusieve samenleving. Inwoners moeten zich kunnen verplaatsen van bijvoorbeeld thuis naar werk, school en vrijetijdsbesteding. Onder andere vervoersvormen op elkaar aan laten sluiten is een belangrijk aandachtspunt.

We houden rekening met de volgende subonderwerpen: Regionale samenwerking, zelfstandig vervoer, vervoer op maat en openbaar vervoer.

Welzijn, gezondheid en ondersteuning

Ondersteuning op het gebied van gezondheid en zorg is een taak die we onder andere via de Wmo regelen. Welzijn wordt door meer dan alleen fysieke gezondheid bepaald

Bij dit thema houden we rekening met de volgende sub onderwerpen: gezondheidsbeleid, gezondheidszorg, ondersteuning en welzijn.

Deze onderwerpen staan onder andere in het beleidsplan sociaal domein.

2.3 Onderwerpen die altijd van belang zijn bij inclusie

Toegankelijkheid

Dit is een eerste voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. Het betreden van openbare gebouwen en diensten moeten voor iedereen, ongeacht beperking, mogelijk zijn. Dit betekent letterlijk ergens toegang krijgen maar ook weer ergens veilig weg kunnen gaan.

Veiligheid

Hierbij gaat het erom dat iemand zich veilig voelt in zijn of haar directe leefomgeving en in huis.

Beleidsvorming

Toegankelijkheid en inclusie zijn onderwerpen die versnipperd zijn over de diverse afdelingen en beleidsterreinen van de gemeente. Inclusie betekent dat we alle afdelingen en alle beleidsterreinen op elkaar afstemmen betreffende toegankelijkheid en inclusie.

Niets over ons zonder ons

“Nothing about us without us”. Dit is een belangrijke uitspraak binnen het VN-Verdrag. Hiermee wil het VN-Verdrag zeggen dat het noodzakelijk is ervaringsdeskundigen te betrekken in de beleidsvorming maar ook in de uitvoering van beleid.

Informatie en communicatie

Informatie moet voor alle inwoners toegankelijk zijn, met of zonder beperking. Hierbij gaat het enerzijds over de toegankelijkheid van informatie en anderzijds over de juiste informatie op de juiste plek.

Bewustwording

Bewustwording is nodig om inwoners, medewerkers maar ook andere organisaties (denk aan sportclubs, stichtingen, ondernemers) aan het denken te maken. Alleen samen met andere partijen maken we het verschil. De implementatie van inclusie begint al bij het dagelijks leven.

3. Actieplan 2022-2025

In deze paragraaf beschrijven we hoe we de komende jaren op lokaal niveau gaan werken aan inclusie. Hierbij richten we ons op de uitgangspunten zoals in de vorige paragraaf beschreven.

Het actieplan is tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Gehandicaptenbeleid Terneuzen en andere ervaringsdeskundigen uit Zeeuws-Vlaanderen, waaronder de Stichting Drempelvrij Hulst en de Zeeuws-Vlaamse werkgroep gericht op het verbeteren van de toegankelijkheid. Daarnaast is er nauw contact met de gemeente Hulst en de gemeente Sluis over de aanpak. Samen werkten we aan de totstandkoming van deze inclusie agenda. De coördinatie van de uitvoering van het actieplan ligt bij het team maatschappelijke ontwikkeling en voeren we uit in samenspraak met verschillende afdelingen.

- A. Onderwijs en Ontwikkeling
- B. Thuis
- C. Werk en Inkomen
- D. Welzijn, gezondheid en ondersteuning
- E. Toegankelijkheid van de openbare ruimte: vrije tijd en vervoer
- F. Veiligheid
- G. Niets over ons zonder ons: Bewustwording en beleidsvorming intern en extern
- H. Informatie en communicatie

A. Onderwijs en ontwikkeling

De aanleiding

We willen dat iedereen toegang heeft tot het onderwijs, met of zonder (fysieke)beperking. Ook is leren over het onderwerp inclusie binnen het onderwijs en in de ontwikkeling van kinderen belangrijk. Wanneer kinderen van jongs af aan leren over inclusie worden verschillen in de samenleving eerder geaccepteerd. Het is belangrijk dat kinderen leren dat het normaal is om af te wijken van de huidige norm en dat niet iedereen hetzelfde is. We willen daarom aansluiten bij verschillende activiteiten om inclusief onderwijs te stimuleren.

Wat willen we bereiken

We willen dat iedere leerling, ongeacht beperking, vrije toegang heeft tot het onderwijs. Ook willen we dat kinderen van jongs af aan opgroeien met en leren over inclusie (verschillen in de samenleving waaronder leren over mensen met een beperking). Verschillen worden eerder geaccepteerd onder jonge kinderen. Dit levert later minder problemen op. Inclusie wordt hierdoor onderdeel van de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen

1. We maken een start met bewustwording onder jongeren door scholen mee te laten doen met de week van respect. Deze week vindt jaarlijks plaats in november. In het jaar 2022, 2023, 2024 en 2025 sluiten we aan bij deze week. Het thema inclusie en diversiteit behandelen we in overleg met de scholen. Begin 2022 overleggen we samen met de scholen over de aanpak en verdere invulling. De organisatie van de week van Respect ondersteunt hierbij: <https://weekvanrespect.nl/>
2. Ons beleid richt zich erop dat zodra er leerlingen met een handicap naar een school toe gaan, de toegankelijkheid van de school hierop aangepast wordt. De scholen zijn zelf verantwoordelijk voor deze aanpassingen. Hiervoor krijgen zij de benodigde middelen via verschillende stichtingen en subsidies. Dit geldt niet voor schoolgebouwen waarvan de gemeente zelf eigenaar is. De gemeente neemt dan de verantwoordelijkheid voor de aanpassingen. De komende jaren richten we ons op een nog betere toegankelijkheid van scholen voor leerlingen met een beperking. Bij het bouwen van nieuwe schoolgebouwen houden we rekening met het nieuwe bouwbesluit en houden we tevens rekening met een goede toegankelijkheid van de school. Hierbij betrekken we ervaringsdeskundigen.

Vervolgstappen

We sluiten aan bij “de week van respect”. Deze wordt sinds 2006 georganiseerd door de Respect Foundation. In totaal bereikten zij al 1,7 miljoen jongeren. Samen met kinderen en jongeren werken zij aan een respectvolle toekomst. Dit doen we in het programma van de week van respect. In de week van respect organiseert de foundation samen met de gemeente en/of de toegangsorganisatie gastlessen op basisscholen en middelbarescholen.

Wanneer gaan we dit doen

In de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 sluiten we ieder jaar aan bij de week van respect. Na deze periode evalueren we de uitkomsten samen met scholen en leerlingen. Op basis van de uitkomsten bepalen we de richting voor de jaren die volgen.

Wat mag het kosten

De kosten voor het aansluiten bij de week van respect zijn voor de gemeente Terneuzen een bijdrage van € 1.500 per jaar voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025. Totaal € 6.000. Voor de dekking van deze kosten verwijzen we u naar de financiële paragraaf.

B. Thuis

De aanleiding

In het sociaal domein vinden we het belangrijk dat onze inwoners zelfstandig kunnen wonen. Waar nodig met aanpassingen, zorg en ondersteuning. Onze inwoners moeten toegankelijke informatie kunnen vinden over het huidige woningaanbod in de gemeente Terneuzen maar ook over het ondersteuningsaanbod dat mensen thuis kunnen ontvangen. De bereikbaarheid van iemands woning vinden we belangrijk. Iemand moet zonder obstakels zijn of haar woning kunnen betreden en de omgeving buiten de woning kunnen bereiken.

Wat willen we bereiken

In de woonzorgvisie van de gemeente Terneuzen staat wat we willen bereiken, deze visie is nog in ontwikkeling maar nemen we alvast als uitgangspunt. Het doel bij het opstellen van de woonzorgvisie is dat onze inwoners zelfstandig en zelfredzaam kunnen wonen in een geschikte woning. We vinden het belangrijk dat zij kunnen deelnemen aan de samenleving in een veilige, aantrekkelijke en vitale woon en leefomgeving. Deze visie komt overeen met de visie van het VN-Verdrag handicap. We nemen toegankelijkheid van wonen mee in het vormen van de Terneuzense woonzorgvisie.

Wat gaan we ervoor doen

HHM heeft de opdracht het visietraject in te zetten in samenwerking met de gemeente. Bij het tot stand komen van de woonzorgvisie stellen we uitvoeringsprogramma's op. Deze geven we samen met burgers en professionals vorm onder leiding van bureau HHM. We houden in de woonzorgvisie rekening met de uitgangspunten van het VN-Verdrag Handicap en bewaken het belang van onze inwoners.

Vervolgstappen

We ontwikkelen een integrale woonzorgvisie. Dit doen we samen met belanghebbenden, inwoners met een beperking en intern met de afdeling Omgeving en Economie. De woonzorgvisie Terneuzen is input voor een Zeeuws-Vlaamse afstemming over wonen met zorg. Dit in het kader van de Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen.

Wanneer gaan we dit doen

HHM geeft in de planning weer om in december 2021 de visie te schrijven. We verwachten in januari 2022 de woonzorgvisie ter besluitvorming voor te leggen aan college en raad.

Wat mag het kosten

HHM offreert voor de ontwikkeling van de woonzorgvisie € 18.000,00. Dit bekostigen we met gemeentelijke projectgelden van Terneuzen bij de GGD Zeeland. Hierover heeft het college eerder besloten.

C. Werk en Inkomen: de gemeente als dienstverlener en als organisatie

De aanleiding

We vinden het belangrijk dat iedereen binnen de gemeente Terneuzen voor zichzelf zorgt naar eigen vermogen. Werk is hierbij een belangrijk onderdeel. Het hebben van een duurzame baan en het maken van baan afspraken met ondernemers is belangrijk voor mensen met een handicap. Het creëren van mogelijkheden voor mensen met een beperking en het trainen van vrijwilligers, medewerkers en management hoe om te gaan met werknemers met een beperking is hierbij belangrijk.

Naast dienstverlener is de gemeente ook werkgever. We vinden het van belang dat iedereen mee kan doen en dat we een afspiegeling zijn van de Terneuzense samenleving.

Wat willen we bereiken

We willen onze samenwerkingspartners en andere organisaties stimuleren en bewust maken van de noodzaak en het begeleiden van mensen met een beperking in hun werk. We zetten in op passend werk voor mensen met een beperking. Indien nodig gebeurt dit in een aangepaste en beschermde werkomgeving.

Wat gaan we ervoor doen

1. In 2021 is het Werving en Selectiebeleid vernieuwd met aandacht voor kandidaten met een arbeidsbeperking. Gemeente Terneuzen onderschrijft het doel om meer mensen uit de Banenafpraak te plaatsen op de beschikbare banen binnen onze organisatie. Dit past bij inclusief werkgever zijn én haar voorbeeldfunctie binnen de organisatie. Bij het openstellen van een vacature en het vervullen van een vacature wordt uitvoerig bekeken of er mogelijkheden zijn voor deze groep kandidaten.
2. De gemeente zet zich in om banenafspraken te maken met werkgevers binnen de gemeente Terneuzen. Het invullen van beschermt werk en garantiebanen geeft prioriteit aan mensen die nu niet (kunnen) werken. Er bestaat ook de mogelijkheid om op basis van Social Return on Investment (SROI) aan de slag te gaan. Bij inkoop trajecten houden we rekening met de SROI.

Vervolgstappen

1. We geven invulling aan inclusief werkgeversschap bij werving-en-selectietrajecten.
2. We monitoren de banenafspraken in de gemeente Terneuzen en van de gemeente Terneuzen als werkgever.

Wanneer gaan we dit doen

1. Het herschrijven van personeelsbeleid vindt begin 2022 plaats. Het stimuleren van andere bedrijven en organisaties om dit ook te doen, nemen we mee in actiepunten F.
2. Het monitoren van baan afspraken met werkgevers in de gemeente Terneuzen en het invullen en monitoren van beschermt werk en garantiebanen doen we doorlopend.

Wat mag het kosten

Dit actiepunt brengt geen extra kosten met zich mee.

D. Welzijn, gezondheid en ondersteuning

De aanleiding

Een goede gezondheid is niet vanzelfsprekend. We vinden het daarom belangrijk dat onze inwoners passende hulp kunnen krijgen waar nodig. Denk hierbij aan hulp die noodzakelijk is om volwaardig deel uit te kunnen maken van de samenleving. Ook vinden we het belangrijk dat onze inwoners zelf werken aan hun gezondheid.

Wat willen we bereiken

Iedereen in onze gemeente moet de mogelijkheid krijgen om mee te kunnen doen aan (toegankelijke) activiteiten. Als hierbij ondersteuning nodig is bieden we dat, binnen de mogelijkheden.

Wat gaan we ervoor doen

Samen met de toegangsorganisatie aan-z organiseren we in de gemeente Terneuzen diverse activiteiten gericht op welzijn en gezondheid. Dit borgen we in de opdracht aan aan-z. We werken gezamenlijk aan de nieuwe opdracht voor aan-z. Deze hangt samen met het nieuwe beleidsplan sociaal domein.

Vervolgstappen

Eind 2021 starten we aan het ontwikkelen van de opdracht aan aan-z. Dit doen we samen met de toegangsorganisatie aan-z.

Wat mag het kosten

Het opstellen van de opdracht aan de toegangsorganisatie aan-z brengt geen extra kosten met zich mee.

E. Toegankelijkheid: aanpassen van de openbare ruimte en gebouwen

De aanleiding

De gemeente draagt bij aan invulling van vrije tijd onder andere op sociaal gebied. Denk hierbij aan vrijetijdsbesteding zoals culturele evenementen, sportevenementen en buiten spelen. De gemeente kan hier op zowel sociaal, fysiek en informatieverstrekking een rol spelen. Het is belangrijk dat de fysieke toegankelijkheid van onze buitenruimte en gemeentelijke gebouwen voor iedereen toegankelijk zijn.

Het thema fysieke toegankelijkheid kwam in de inclusie agenda 2019-2022 al terug. We maakten een selectie van gemeentelijke gebouwen die we willen aanpassen. Hiervoor werd een bijbehorend budget beschikbaar gesteld in 2019.

De uitvoering van de werkzaamheden liep vertraging op. Dit werd enerzijds veroorzaakt doordat in 2020 de normering werd aangepast en we alle locaties opnieuw moesten inventariseren. Anderzijds is ook door de Corona pandemie forse vertraging ontstaan.

De coronapandemie zorgde voor vertraging bij het aanpassen van de gebouwen. Het uitwerken, rapporteren en klaarmaken van de uitbesteding nam door Corona meer tijd in beslag. Hierdoor zijn de aanpassingen aan de gebouwen later gestart dan gepland, in 2021 in plaats van in 2019/2020. Daarnaast vielen de kosten lager uit dan verwacht, € 295.000 in plaats van € 781.260. Dit had onder andere te maken met aangepaste normeringen. Uiteindelijk bleken de bouwkundige aanpassingen achteraf mee te vallen. De raming bleek ruim opgezet. Bovendien zijn er tussentijds gebouwen uitgevallen. Dit waren gebouwen waar de begrote bouwkundige aanpassingen achteraf niet mogelijk waren of niet meer nodig waren in verband met verhuizing

naar een nieuw te bouwen gebouw. We verwachten dat de opgenomen verplichtingen voor nog uit te voeren aanpassingen in 2021 uitgevoerd kunnen worden. Als bij de jaarrekening 2021 blijkt dat dit door omstandigheden niet lukt (bijvoorbeeld door vertraging van aanleveren van materialen), dan dienen we op dat moment een verzoek in om het restantbedrag van het investeringskrediet van € 295.000 over te hevelen naar 2022. In 2022 gaan we verder aan de slag met het verder toegankelijk maken van zowel de openbare ruimte. We houden hierbij de gebouwen aan die in 2017 onder de loep zijn genomen door bureau "Ongehinderd". Tevens gebruiken we een deel van het investeringsbudget om inzicht te krijgen in de huidige situatie wat betreft de toegankelijkheid van de buiten ruimten.

We stellen voor het overschot op het investeringskrediet van 2019 deels in te zetten voor nieuwe investeringen. Op basis van de internationale normering voor toegankelijkheid willen we aan de hieruit voortvloeiende aanbevelingen uitvoering geven. Het gaat hierbij om aanpassingen aan zowel de binnenruimte als de buitenruimte.

Ook maakten we de bushaltes in onze gemeente toegankelijk. In 2017 sloten we aan bij de App 'Ongehinderd'. De App stimuleert het toegankelijk maken van gebouwen. Dit doen we door in de App 'Ongehinderd' positieve punten van toegankelijkheid van het gebouw te tonen.

Wat willen we bereiken

1. We willen dat alle gemeentelijke gebouwen in de gemeente Terneuzen toegankelijk zijn voor mensen met een (fysieke) beperking zodat zij zonder problemen gebruik kunnen maken van alle diensten die de gemeente Terneuzen te bieden heeft.
2. Elke vrijetijdsbesteding in de gemeente Terneuzen is toegankelijk voor mensen met een beperking. Iedereen in onze gemeente moet kunnen deelnemen aan evenementen.
3. Het toegankelijk maken van de openbare ruimte is belangrijk om gebouwen en gebieden zonder obstakels te kunnen bereiken. We vinden het belangrijk dat iedereen in onze gemeente gebruik kan maken van gebouwen en de openbare ruimte. We willen dat inwoners ongeacht (fysieke) beperking gebruik kunnen maken van de openbare ruimten in onze gemeente. Inwoners en bezoekers moeten zonder hinder kunnen gaan en staan waar zij willen. De openbare ruimte en toegankelijkheid van de openbare ruimte staat hierbij centraal.
4. Nieuwe gebouwen voldoen aan de toegankelijkheid eisen.

Wat gaan we ervoor doen

1. Om in beeld te krijgen of de openbare ruimte in de gemeente Terneuzen (fysiek) toegankelijk is voor mensen met een functiebeperking, willen we weten wat hiervoor nodig is. Ook willen we in beeld brengen wat de huidige situatie is rondom toegankelijkheid in de openbare ruimte. Hiervoor bepaalden we in overleg met ervaringsdeskundigen/burgers welke openbare locaties verbetering nodig hebben. We laten bureau "Ongehinderd" gebieden in de buitenruimte toetsen op toegankelijkheid. De werkwijze komt overeen met die van het aanpassen van de openbare gebouwen. Hiermee breiden we de lijst van de aan te passen gebouwen uit met zowel openbare gebouwen als gebieden in de openbare ruimte.
2. We breiden het aantal aan te passen gebouwen uit en op basis van internationale normeringen. Deze zijn in 2019 nog niet als investering opgenomen. We willen bij deze gebouwen uitvoering geven aan de hieruit voortvloeiende aanbevelingen.

3. We implementeren inclusie verder in bestaande en toekomstige evenementen en vrije tijd locaties. Organisatoren houden bewust rekening met inclusie tijdens het organiseren van (culturele) evenementen. We controleren of de fysieke toegankelijkheid van evenementen structureel plaatsvindt. Dit doen we door organisaties te wijzen op de eisen voor toegankelijkheid en te controleren of hier in de uitvoering rekening mee gehouden wordt. In het evenementen beleid is opgenomen dat organisatoren rekening dienen te houden met mensen met een fysieke beperking bij het organiseren van een evenement. Zo moet men rekening houden met een aantal uitgangspunten.
4. We streven de toegankelijkheid eisen na in het programma van eisen bij het bouwen van nieuwe gebouwen.

Vervolgstappen

1. Begin 2022 keurt "Ongehinderd" door ons aangewezen openbare gebieden. Deze gebieden zijn in afstemming met ervaringsdeskundigen gekozen. Van deze keuring ontvangen we rapportages. In de rapportages staan aanbevelingen voor het aanpassen van deze openbare gebieden op toegankelijkheid waardoor deze (nog) toegankelijk(er) worden. Op basis van de rapportages maken we een plan van aanpak voor het aanpassen van de buitenruimte in de toekomst.
2. We gaan verder met het aanpassen van openbare gebouwen. We breiden hiermee de toegankelijkheid van gebouwen uit. De aanpassingen doen we op basis van nieuwe normeringen.
3. We evalueren het evenementenbeleid in het begin van 2022. Bij het organiseren van evenementen monitoren we of er daadwerkelijk rekening gehouden wordt met de uitgangspunten van het VN-Verdrag Handicap.
4. We handhaven op het nastreven van de toegankelijkheidseisen zoals beschreven in het programma van eisen. Hierbij gaan we uit van het Nederlands keurmerk toegankelijkheid, keurmerk platina. <https://ongehinderd.nl/gradaties-nederlands-keurmerk-voor-toegankelijkheid/>

Wanneer gaan we dit doen

De actiepunten voeren we verspreid over 2022 uit.

Wat mag het kosten

1. De kosten van bureau Ongehinderd bedragen afgerond € 8.000. Voor de dekking van deze kosten verwijzen we u naar de financiële paragraaf.
2. Op basis van internationale normering willen we aan de hieruit voortvloeiende aanbevelingen uitvoering geven. Het gaat hierbij om aanpassingen aan zowel de buiten als de binnenruimte. De kosten van deze investeringen zijn € 386.650. Voor de specificatie en dekking van de kapitaallasten als gevolg van deze investeringen verwijzen we u naar de financiële paragraaf.
3. Het aanpassen van het evenementenbeleid brengt geen extra kosten met zich mee. Het monitoren van de uitvoering brengt eveneens geen extra kosten met zich mee. Het vraagt personele inzet en planning. Door de corona pandemie is het (nog) niet mogelijk

om (grote) evenementen te organiseren. We houden rekening met de corona maatregelen en volgen deze op de voet.

4. Het handhaven en nastreven van de toegankelijkheidseisen brengt geen extra kosten met zich mee.

F. Veiligheid

De aanleiding

Mensen met een beperking zijn voor hun veiligheid voor een belangrijk deel afhankelijk van hun naasten en degene die hen begeleiden en ondersteunen. Vaak zijn mensen met een beperking extra kwetsbaar voor risico's vanwege hun beperking. De gemeente heeft hierbij een signalerende rol.

Wat willen we bereiken

We willen een omgeving creëren met informatie over preventie en veiligheid. Het gaat hierbij ook over het vinden van de nodige instanties. We willen de juiste ondersteuning bieden specifiek voor mensen met een beperking.

Wat gaan we ervoor doen

We onderzoeken wat de behoefte is in het onderwerp veiligheid voor onze inwoners met een beperking. We doen dit door de dialoog met ervaringsdeskundigen aan te gaan.

Vervolgstappen

We gaan in gesprek met ervaringsdeskundigen over hun persoonlijke ervaringen op het gebied van veiligheid in de gemeente Terneuzen. Op basis van de gesprekken bepalen we waar de behoefte ligt. Vervolgens onderzoeken we de oplossingsrichting.

Wanneer gaan we dit doen

Vanaf 2022 gaan we regelmatig in gesprek met ervaringsdeskundigen. Dit doen we via de Zeeuws-Vlaamse werkgroep VN-Verdrag Handicap. De Stichting Gehandicaptensbeleid Terneuzen is hierbij nauw betrokken. Hierbij zijn mensen met verschillende (on)zichtbare beperkingen betrokken.

Wat mag het kosten

Dit actiepunt brengt voorlopig geen extra kosten met zich mee.

G. Niets over ons, zonder ons: Bewustwording en beleidsvorming intern en extern

De aanleiding

Niets over ons, zonder ons ("nothing about us, without us"), dat is het motto van het VN-Verdrag Handicap. Het VN-Verdrag stelt dat elk beleidsstuk samen met ervaringsdeskundigen met een handicap besproken moet worden. De gemeente Terneuzen vindt het belangrijk dat inwoners van de gemeente Terneuzen betrokken worden bij het vormen van beleid in het kader van

burgerparticipatie. Het is belangrijk om als gemeente gebruik te maken van je inwoners (ervaringsdeskundigheid).

Ook organisaties buiten de gemeente Terneuzen moeten zich bewust worden van het VN-Verdrag Handicap. Alleen samen, met ondernemers en andere organisaties in de gemeente Terneuzen kunnen we zorgen voor verandering. Ook zij dienen, samen met ervaringsdeskundigen op zoek te gaan naar de beste oplossing voor mensen met een beperking.

Wat willen we bereiken

1. Toegankelijkheid is een integraal onderwerp en moet bij alle afdelingen en projecten/evenementen in de processen worden meegenomen. Het is gewenst dat toegankelijkheid afdelingsoverstijgend, bij iedere afweging aandacht krijgt. Denk hierbij aan het organiseren van een bijeenkomst, het afgeven van een vergunning of het ontwikkelen van nieuwbouwplannen. Dit geldt niet alleen voor de gemeente intern maar ook voor organisaties buiten de gemeente.
2. We willen onderwerpen als inclusie en (fysieke) toegankelijkheid verder implementeren in het ontwikkelen van beleid in de gemeente Terneuzen. We sturen hierbij op interne samenwerking maar ook zeker op externe samenwerking met inwoners.
3. We willen dat ook ondernemers en organisaties buiten de gemeente bewust worden van en kennis ontwikkelingen over het VN-Verdrag Handicap. We willen uiteindelijk bereiken dat ze ook gaan handelen naar de uitgangspunten van het VN-Verdrag Handicap.

Wat gaan we ervoor doen

1. We toetsen plannen bij interne collega's en externe partners zoals bijvoorbeeld de adviesraden, de stichting gehandicaptenbeleid, inwoners of belanghebbenden van het gebied of de ruimte waar het plan over gaat. Dit doen we door de partners mee te nemen in het proces en gezamenlijk hun rol te formuleren in het plan.
2. We bevorderen interne en externe bewustwording door aan de slag te gaan met een bewustwordingscampagne. Deze bewustwordingscampagne richt zich op de bewustwording van interne collega's maar ook op de bewustwording van organisaties buiten de gemeente. De campagne voeren via de bekende social media kanalen zoals Facebook en Instagram. In deze campagne sturen we ook aan op het gebruik van de "App Ongehinderd" waar we in 2017 als gemeente bij aansloten. We stimuleren inwoners de App te gebruiken en samen met de gemeente op to date te houden.
3. We gaan aan de slag met sociale toegankelijkheid. Dit wil zeggen dat we naast fysieke toegankelijkheid letten op hoe we iemand te woord staan, hoe we de juiste informatie op de juiste manier delen in begrijpelijke taal. Kortom: hoe gaan we zo gastvrij mogelijk om met inwoners met een beperking? Dit doen we door de training "Ongehinderd Gastvrij" aan te bieden. Dit doen we zowel intern als extern. In deze training krijgen we als gemeente en organisaties daarbuiten de juiste handvatten om met burgers met een beperking om te gaan.

Vervolgstappen

1. Voor de uitvoering van de bewustwordingscampagne vragen we hulp van een extern communicatie bureau dat gespecialiseerd is in het ontwikkelen van dergelijke campagnes. We gaan aan de slag met het ontwikkelen van de campagne. Dit doen we samen met belanghebbenden. Vervolgens lanceren we de campagne via onze sociale media kanalen. We nemen hier ook informatievoorziening over het gebruik van de App “Ongehinderd” in mee.
2. De training “Ongehinderd Gastvrij” laten we verzorgen door bureau “Ongehinderd”. Het betreft een eenmalige training met een ‘train de trainer’ concept. Dit wil zeggen dat we zelflerend en zelfsturend worden in deze training. De informatie kunnen we zo zelf of samen met andere organisaties verder verspreiden.

Wanneer gaan we dit doen

1. De verwachting is dat we de campagne aan het begin van 2022 ontwerpen en ontwikkelen. In het tweede kwartaal van 2022 starten we met de lancering van de campagne. Ontwikkeld materiaal blijven we komende jaren (her)gebruiken om bewustwording in de gemeente Terneuzen te blijven stimuleren.
2. De training “Ongehinderd Gastvrij” vindt medio 2022 plaats. We respecteren daarbij de corona maatregelen.

Wat mag het kosten

1. De kosten voor het ontwikkelen en lanceren van de bewustwordingscampagne bedragen in 2022 € 2.500 euro. Voor de dekking van deze kosten verwijzen we u naar de financiële paragraaf.
2. De kosten voor de training “Ongehinderd Gastvrij” bedragen in 2022 éénmalig € 1.500. Voor de dekking van deze kosten verwijzen we u naar de financiële paragraaf.

H. Informatie en communicatie

De aanleiding

In 2018 is het Besluit Digitale Toegankelijkheid in werking getreden. Hierin staan regels waaraan websites en Apps moeten voldoen. Dit Besluit is een voorloper op de wet Digitale Overheid.

Wat willen we bereiken

We willen dat alle informatie over de gemeente toegankelijk is voor onze inwoners. Iedereen moet op een eenvoudige wijze informatie kunnen krijgen over onze gemeente. Doven, slechthorenden, blinden en mensen met een verstandelijke beperking, moeten toegang hebben tot onze informatie. We willen dat de gemeentelijke website volledig voldoet aan de toegankelijkheid eisen.

Iedereen is welkom in onze gemeente. We willen hiervoor iedereen op de juiste manier benaderen en dit ook uitdragen naar onze inwoners toe.

Wat gaan we er voor doen

We spitsen ons toe op de toegankelijkheid van www.terneuzen.nl. De website is door iedereen te bezoeken. We willen dat alle inwoners eenvoudig toegang hebben tot onze diensten. We voorzien onze website van een toegankelijkheid verklaring. Ook richten we ons op onze brieven

aan inwoners. Intern besteden we aandacht aan het schrijven van brieven op B1-niveau. Er zijn taalcoaches beschikbaar en we bieden workshops aan om helder schrijven te ondersteunen. Ook onderzoeken we andere vormen van communicatie, zoals meer gebruik maken van afbeeldingen en filmpjes.

We inventariseren onze websites en Apps die onder de regels vallen, We organiseren audits op deze websites en Apps, We leiden de medewerkers op die deze websites en Apps beheren.

Daarnaast heeft ook de leverancier van de websites en Apps een rol in het leveren van toegankelijke software. Het is van belang dat we al weten waarop we moeten letten tijdens het inkoopproces voor software.

We passen de website aan zodat mensen bij het maken van een afspraak bij het gemeentehuis, bijvoorbeeld voor een vertrouwelijk gesprek of het ophalen van documentatie, aan kunnen geven of zij behoefte hebben aan hulp d.m.v. een rolstoel. Ook kunnen inwoners aangeven of zij gebruik willen maken van een aparte ruimte om het gesprek te voeren omdat zij bijvoorbeeld slechthorend zijn. De balie medewerkers en ambtenaren kunnen hier rekening mee houden bij ontvangst.

Vervolgstappen

We monitoren de aanpassingen die gedaan moeten worden om te voldoen aan de toegankelijkheid eisen. We blijven in gesprek met onze inwoners en evalueren op verbeterpunten.

Wanneer gaan we dit doen

Dit actiepunt is doorlopend.

Wat mag het kosten

In 2020 en 2021 heeft het project 25.000 euro gekost aan opleidingen, audits en verzoeken om aanpassingen van software. Dit is betaald uit het bestaande budget van team ISC. We hebben in het project in 2020 geïnventariseerd dat de gemeente 27 websites en 3 Apps (mede)financiert. Van de 27 websites hebben we 4 websites opgeheven en 3 websites, terneuzen.nl, vliegendevaart.nl en terneuzen.raadsinformatie.nl voorzien van een audit en verklaring. De audits zijn 3 jaar geldig en moeten we daarna opnieuw laten uitvoeren. Er is op dit moment nog geen plan voor de overige websites en Apps. Het is nog niet bekend welke kosten het doorvoeren van dit actiepunt met zich meebrengt. Er zal indien nodig een apart voorstel komen over dit onderwerp.

4. Financiële paragraaf

De raad besloot op 7 mei 2019 een investeringskrediet van € 886.500 beschikbaar te stellen voor aanpassingen, voortvloeiend uit het actieplan (fysieke) toegankelijkheid als gevolg van van de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, in de gemeente Terneuzen. In dit besluit was opgenomen dat we, na toekenning van subsidie voor het aanpassen van de bushaltes door de Provincie, het toegekende bedrag in mindering zouden brengen op de investeringskosten. Er is door de Provincie een subsidie toegekend van €105.240 waardoor het totale investeringskrediet € 781.260.

In onderstaande tabel ziet u de verwachte restantkredieten per 31-12-2021, afgerond een bedrag van € 486.600. We gaan er hierbij vanuit dat de voor 2021 nog openstaande verplichtingen worden uitgevoerd in 2021.

In de financiële verordening (hoofdstuk 3, artikel 9.2) staat de restantkredieten na drie jaren vervallen vanaf het moment van opname/wijziging in de begroting. Dat houdt in dat van onderstaande investeringkredieten het restant per 31-12-2021 vervalt:

Omschrijving	Toegekend krediet incl. subsidie Provincie	Uitgaven incl. verplichtingen per 31-12-2021	Restantkrediet per 31-12-2021
Aanp.ivm VN verdrag huisvesting Toonbeeld TNZ	70.000	17.897	52.103
Aanp.ivm VN verdrag huisvesting stadhuis/stadskant	22.000	2.444	19.556
Aanp.ivm VN verdrag diverse bushaltes	200.000	167.283	32.717
Subsidie Provincie diverse bushaltes	-105.240	-73.287	-31.953
Aanp.ivm VN verdrag BS de Kameleon TNZ	20.000	296	19.704
Aanp.ivm VN verdrag BS 't Geuzennest BVL	3.500	1.331	2.169
Aanp.ivm VN verdrag BS Zeemeeuw-de Stelle TNZ	35.000	867	34.133
Aanp.ivm VN verdrag BS Mozaiek Sluiskil	32.000	0	32.000
Aanp.ivm VN verdrag BS Laureyn Philippine	27.000	2.453	24.547
Aanp.ivm VN verdrag BS de Vlaswiek Koewacht	31.000	487	30.513
Aanp.ivm VN verdrag Sportcentrum Vliegende Vaart	20.500	12.624	7.876
Aanp.ivm VN verdrag Scheldetheater Terneuzen	4.500	184	4.316
Aanp.ivm VN verdrag Indust.Museum Zld SvG	6.000	7.676	-1.676
Aanp.ivm VN verdrag museum het Warenhuis Axel	43.000	5.115	37.885
Aanp.ivm VN verdrag schoolmuseum Schooltijd TNZ	111.500	0	111.500
Aanp.ivm VN verdrag bibliotheek TNZ+Statie	24.500	0	24.500
Aanp.ivm VN verdrag diverse welzijnsaccommodaties	231.500	77.707	153.793
Aanp.ivm VN verdrag JGZ deel MFC de Statie SvG	4.500	296	4.204
	781.260	223.373	557.887
Onvoorzien, aanduidingen, bestickering, meubilair diverse gebouwen		71.250	-71.250
		294.623	486.637

In de begroting 2022 raamden we voor bovenstaande investeringskredieten, groot €781.260, een bedrag van €30.619 aan afschrijvingslasten in de jaren 2022 tot 2025. Aan rentelasten raamden we in 2022 € 15.625 aflopend tot € 13.788 in 2025. Op basis van de werkelijke uitgaven inclusief verplichtingen per 31-12-2021, afgerond € 295.000, zijn de afschrijvingskosten in de jaren 2022 tot en met 2025 € 11.177 en de rentelasten € 5.905 aflopend tot € 5.349 in 2025. Per jaar betekent dit een voordeel van € 19.442 op de afschrijvingslasten en een voordeel van € 9.720 aflopend tot € 8.439 op de rentelasten.

De kosten genoemd in de paragrafen [A: Onderwijs en Ontwikkeling](#), [E: Toegankelijkheid](#) en [G: Bewustwording en beleidsvorming](#) zijn in 2022 € 13.500 en in de jaren 2023 tot en met 2025 respectievelijk € 24.699, € 24.390 en € 24.080:

Kosten Actieplan 2022-2025	2022	2023	2024	2025
A. Onderwijs en ontwikkeling - week van respect	1.500	1.500	1.500	1.500
B. Thuis - woonzorgvisie	-	-	-	-
C. Werk en inkomen - personeelsbeleid en banenafspraken	-	-	-	-
D. Welzijn, gezondheid en ondersteuning - opstellen opdr	-	-	-	-
E. Toegankelijkheid - toets bureau Ongehinderd	8.000	-	-	-
E. Toegankelijkheid - kapitaallasten nieuwe investeringen	-	23.199	22.890	22.580
F. Veiligheid - gesprekken ervaringsdeskundigen	-	-	-	-
G. Bewustwording en beleidsvorming - bewustwordingsca	2.500	-	-	-
G. Bewustwording en beleidsvorming - training "Ongehin	1.500	-	-	-
H. Informatie en communicatie - monitoring	-	-	-	-
Totaal	13.500	24.699	24.390	24.080

De specificatie van de [kapitaallasten van de nieuwe investeringen](#) (op basis van een afschrijvingstermijn van 25 jaar) van € 386.650 is:

Aanbevelingen op basis van internationale normering	investeringskrediet nieuw	kapitaallst 2023	kapitaallst 2024	kapitaallst 2025
Stadhuis Terneuzen	18.500	1.110	1.095	1.080
Toonbeeld accommodatie	32.000	1.920	1.894	1.869
Basischool en Buurthuis de Kameleon	19.000	1.140	1.125	1.110
Brede school-bibliotheek 't Geuzennest	13.500	810	799	788
Kindcentrum de Zeemeeuw-Stelle	14.000	840	829	818
MFC de Statie-JGZ bibliotheek	25.000	1.500	1.480	1.460
Brede school-bibliotheek 't Mozaiek-bibliotheek	3.500	210	207	204
Brede school Laureyn	13.000	780	770	759
Bibliotheek Koewacht (B.S. de Vlaswiek)	10.000	600	592	584
Sportcentrum Vliegende Vaart	16.000	960	947	934
Scheldetheater Terneuzen	14.500	870	858	847
Industrieel Museum Zeeland	8.500	510	503	496
Museum het Warenhuis	20.000	1.200	1.184	1.168
Schoolmuseum Schooltijd	13.250	795	784	774
Buurtcentrum de Triangel, buurthuis 't Hoeksken	165.900	9.954	9.821	9.689
Totaal	386.650	23.199	22.890	22.580

We stellen voor de kosten van het [Actieplan 2022-2025](#) te dekken uit het overschot op de kapitaallasten van de bestaande investeringskredieten van het VN-Verdrag.

Dekking kosten Actieplan 2022-2025	2022	2023	2024	2025
geraamde afschrijvingslasten bestaande investeringskredieten	30.619	30.619	30.619	30.619
geraamde rentelasten bestaande investeringskredieten	15.625	15.013	14.400	13.788
werkelijke afschrijvingslasten bestaande investeringskredieten	-11.177	-11.177	-11.177	-11.177
werkelijke kapitaallasten bestaande investeringskredieten	-5.905	-5.681	-5.515	-5.349
Overschot op kapitaallasten bestaande investeringskredieten	29.162	28.774	28.327	27.881
Kosten Actieplan 2022-2025 (A+E+G)	-13.500	-24.699	-24.390	-24.080
restant overschot op kapitaallasten bestaande investeringskredieten	15.662	4.075	3.937	3.801

5. Slot

De inclusie agenda 2022-2025 is een dynamisch document en een vervolg op de eerste aanzet 2019-2022. Met de inclusie agenda bevorderen we de implementatie van het VN-Verdrag Handicap in de gemeente Terneuzen. Dit doen we in alle redelijkheid en geleidelijkheid zoals ook het VN-Verdrag voorschrijft. Met deze tweede inclusie agenda starten we vooral ook met bewustwording over de onzichtbare beperking. Een belangrijk aandachtspunt is en blijft dat niet alleen de gemeente verantwoordelijk. Samen met inwoners, organisaties, ondernemers en onderwijs zorgen we voor een toegankelijker samenleving op het gebied van fysieke toegankelijkheid en bewustwording. De basis ligt in hoe we met elkaar omgaan: het is belangrijk dat we elkaars verschillen accepteren en bereid zijn elkaar te helpen. Deze gedachte gaat ook verder in de aanpak tegen discriminatie (lokaal deltaplan antidiscriminatie). De uitgangspunten van dit plan vullen de inclusie agenda dan ook aan.